

همایش علمی پژوهشی فقه و حقوق اسلامی

نهاد برگزار کننده همایش: موسسه قانون یار

((با حمایت معنوی مرکز علمی کاربردی سازمان همیاری شهرداری های استان اصفهان))

سر دبیر علمی و مسئول برگزاری همایش: دکتر بهنام اسدی شماره مجوز: ۷۸۸۶۴-۹۸/۲۳۵۱

سال برگزاری همایش: ۱۳۹۸ شماره مقاله: ۸۰۲۰۵/۰۳۰۸ رده بندی کنگره: غ ۱۰۱/۴۷۲

بررسی و تحلیل روش تدریس پازل در درس تاریخ در دوره اول متوسطه

مژگان قنبری

کارشناس ارشد تکنولوژی آموزشی

چکیده

مفهوم تدریس به آن قسمت از فعالیت های آموزشی که با حضور معلم در کلاس درس اتفاق می افتد اطلاق می شود. تدریس بخشی از آموزش است و همچون آموزش یک سلسله فعالیت های منظم، هدفدار از پیش تعیین شده را در بر می گیرد و هدفش ایجاد شرایط مطلوب یادگیری از سوی معلم است. به آن قسمت از فعالیت های آموزشی که به وسیله رسانه ها و بدون حضور و تعامل معلم با دانش آموزان صورت می گیرد به هیچ وجه تدریس گفته نمی شود. بنابراین آموزش معنایی عامتر از تدریس دارد. به عبارت دیگر می توان گفت هر تدریس آموزشی است، ولی هر آموزش ممکن است تدریس نباشد. در گذشته تدریس به صورت یکطرفه بوده و تنها معلم نقش تدریس را بر عهده داشته و حتی دارد و یکی از شیوه های تدریس فعال استفاده از روش تدریس مشارکتی به شیوه پازل می باشد که تجربیات مختلف نشان داده است که می تواند نقش مهمی را در بهبود آموزش داشته باشد. توسعه آموزش و ایجاد تحول در آن، نیازمند شناخت فرآیند آموزش و آگاهی از شیوه های نوین اجرای آن است (کاپلند و همکاران، ۲۰۰۰: ۳۶۹). سالهاست که تدریس دروس نظری در مدارس، وابسته به شیوه متداول سخنرانی معلم در کلاس ادامه دارد، عملی که هم برای

معلم و هم برای دانش آموز صرفاً به عنوان رفع تکلیف تلقی می گردد (مهرام و همکاران، ۱۳۸۶). سالهاست که ارائه دروس به شیوه متداول ادامه دارد و هر دو گروه معلم و دانش آموزان از کم بازدهی و کسل کنندگی کلاسها ناراضی اند. روش پازل از جمله شیوه های مهارت حل مسئله است. در این روش با استفاده از استراتژی یادگیری در گروه های کوچک، فراگیران برای دستیابی به هدف مشترک، به منظور بهبود توانایی مهارت حل مسئله خود و سایر اعضای هم گروه، تلاش می کنند.

واژگان کلیدی: تاریخ، روش پازل، دانش آموزان، یادگیری، تدریس

بخش اول: طرح مسئله و هدف پژوهش

انسان ها همیشه چیزهایی را یاد می گیرند که با خواستها خصلتها و توانایی های خودشان تناسب داشته باشند یا به زندگی آنها مربوط شوند تمام رفتارهایی که از انسانها مشاهده می کنیم بر پایه همین اصل استوارند اگر دانش آموز یا یاد گیرنده بتواند موضوع یادگیری را آنطور هضم کند که معنی و مفهوم آنرا به خودش، زندگیش، شهرش، مردم و به جامعه اش پیوند دهند نه تنها مطالب را بگونه ای یاد می گیرند که هرگز فراموش نکند بلکه میزان علاقه اش به یادگیری بیشتر و بیشتر خواهد شد و به جستجوی اطلاعات تازه تر خواهد رفت برای رسیدن به این امر باید از روشهای تدریس فعال، همچون روش تدریس پازل- مشارکتی و کاربردی استفاده نمود، اما اگر یاد دادن درسها به گونه ای باشد که یاد گیرندگان دانش آموزان وادار شوند از خود رفتاری نشان دهند که هرگز به مفهوم واقعی آن پی نبرده اند یا به روشهایی عمل کنند که به وجود خودشان و یا درون خودشان ارتباطی برقرار نکنند احساس خواهند کرد فردی بیهوده و بی ثمر هستند یا بازیچه دست معلم و پدر و مادر خود قرار گرفته اند، چون هیچ انگیزه ای در آنها بوجود نیامده است هر یادگیرنده (دانش آموز) با درگیر شدن مستقیم با مطالب یادگرفتنی درس به صورت یک پازل چنان می آموزند و به یادگیری ها باورهای عمیق می رسند که بی درنگ در جهت آگاهی های تازه تر و بیشتر گام برمی دارد و می خواهد باز هم بداند (وکیلان، ۱۳۸۵: ۵۶).

بخش دوم: روش تدریس پازلی-مشارکتی

سالهاست که ارایه دروس به شیوه متداول ادامه دارد و هر دو گروه معلم و دانش آموزان از کم بازدهی و کسل کنندگی کلاس ها ناراضی اند. روش های آموزش فعال، از جمله روش پازل، می توانند نقش مؤثری در ارتقاء کیفیت یادگیری فراگیران داشته باشند (زارع و عارضی، ۱۳۹۳: ۶). روش تدریس به شیوه پازلی-مشارکتی، گفت و گویی سنجیده و منظم در باره ی موضوعی خاص و مورد علاقه ی مشترک شرکت کنندگان در بحث است. در این روش، دانش آموزان با شرکت فعال در فعالیت های کلامی ابعاد مختلف یک مسئله را مورد بحث قرار می دهند و در پایان نسبت به آن شناخت عمیق تری به دست می آورند. همچنین درک می کنند که دیگران نیز نظریاتی دارند و باید به نظریات آنان احترام گذاشت. استدلال کردن و گوش دادن به حرفهای دیگران را می آموزند و دارای روحیه ی تحمل آرا می گردند. همچنین از طریق پازلی-مشارکتی، روابط گروهی را تمرین می کنند. در این روش، وظیفه ی اصلی معلم تحلیل و ارزش یابی جریان بحث، منطق، سازمان و صحت مطالب گفته شده است. البته او می تواند نقش هدایت کننده ی بحث را داشته باشد و هر جا که بحث به بن بست برسد یا از مسیر اصلی خارج شود، آن را به مسیر اصلی هدایت کند. هم چنین باید مراقب باشد که افراد بخصوصی، بحث را به خود اختصاص ندهند. موضوعهایی که بتوان درباره آن نظرات مختلف و متفاوت ارائه داد. فراگیران درباره موضوع، اطلاعات لازم را داشته باشند یا بتوانند کسب کنند. موضوع موردعلاقه مشترک شرکت کنندگان در بحث باشد. در این روش، شاگردان بیش از استفاده از کتاب یا معلم، خود مولف به یافتن نتایج، اصول و راه حلها هستند و این در صورتی است که شاگردان به موضوع علاقه مند باشند. موضوعاتی چون ریاضیات، علوم طبیعی، مهندسی برای پازلی-مشارکتی کارآیی خاصی ندارند و در عوض علوم اجتماعی، تاریخ، اقتصاد، فلسفه، علوم سیاسی و روان شناسی و جامعه شناسی با این روش قابلیت تدریس دارند. درباره موضوعاتی که دانش آموزان کمتر به آن علاقه مند هستند معلم باید به نوعی در دانش آموزان ایجاد علاقه کند و در آنها حساسیت بوجود آورد مثلاً با طرح سوال، پخش یک فیلم و موارد دیگر. به عبارت دیگر، اجرای مطلوب روش پازلی-مشارکتی تا اندازه زیادی بستگی

به شخصیت معلم دارد. معلمی که از این روش استفاده می کند باید قدرت تصمیم گیری داشته باشند. و طوری بحث را هدایت کند که موضوع به بیراهه کشیده نشود (شعبانی، ۱۳۸۵: ۶۹).

بخش سوم: نقش برنامه ریزی درسی در تعیین روش تدریس پازلی

درس یا درسهای مورد تدریس معلم باید از نظر جایگاهشان در مجموعه دانش و در ارتباط با سایر علوم به خوبی روشن و قابل فهم باشد. اهداف عینی باید به دقت معین شده باشند تا معلم را در انتخاب محتوا و تجارب یادگیری رهنمون کند. امکانات، وسایل کمک آموزشی و وسایل طراحی شده برای تدریس از ملزومات اصلی برنامه های آموزشی هستند. عنصر اصلی برنامه ریزی درسی محتوای درس است. تشخیص مهارتها و دانشی که فراگیر باید کسب کند مطلبی نیست که بتوان به سهولت از آن گذشت. پژوهشگران آموزشی و دانشمندان برای پاسخ به این سوال که: "چه عناصر و مهارتهای علمی مناسب در برنامه درسی گنجانیده شده"، رویه های نظام مندی به وجود آورده اند. از آنجا که معمولاً امر تعیین محتوای درسی به هنگام تدوین برنامه درسی دوره یا مدرسه انجام نمی گیرد اغلب مدرسان به ویژه گروه تازه کارتر، در فرایند تعیین محتوای درسی درگیر نمی شوند (صفوی، ۱۳۷۰: ۱۴۵). با وجود این آنان در بازبینی و به روز کردن محتوا، مخصوصاً در مورد موضوعاتی که محتوایشان دستخوش تغییرات سریع است، به کرات با محتوای درس نیز سرو کار خواهند یافت. بعد از تحلیل موضوع درسی و تعیین دانش و مهارتهای مربوط به آن، میزان مطالب مورد نیاز برای یک دوره خاص معین می شود. فرایند انتخاب بر اساس عواملی نظیر اهدافی که در سطح مورد نظر باید برآورده شود، و نیز سابقه و تجارب فراگیران انجام می شود. بعد از انتخاب محتوای لازم برای کل دوره یا برنامه های مورد نظر، برنامه ریزی آموزشی به طور مستقیم به ریز واحدها و درسهای که باید در هر کلاسی به فراگیران آموزش داده شود می پردازد و درباره اهداف مشخصی که باید در طول دوره معین تحقق یابد فعالیت های منجر به تحقق آن اهداف و خط مشی های لازم برای ارزشیابی میزان فراگیری فراگیران تصمیم گیری می کند. با توجه به این مطالب می توان به اهمیت نقش برنامه ریزی درسی در تدوین

محتوای آموزشی و روش تدریس مربوط به آن پی برد. روش تدریس پازل در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مؤثر است. همچنین آموزش به شیوه پازل نسبت به فناوری اطلاعات تأثیر بیشتری بر میزان پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دارد (قوامی و رنج دوست، ۱۳۹۴: ۱).

بخش چهارم: مراحل اجرای روش پازلی-مشارکتی

مرحله اول: آمادگی و برنامه ریزی

۱- انتخاب موضوع

موضوعات و عناوین روش پازلی-مشارکتی و ارتباط آنها با هدف، باید در قالب کلمات و جملات صریح و روشن بیان شود.

۲- فراهم کردن زمینه های مشترک

قبل از شروع پازلی-مشارکتی، لازم است سطح اطلاعات شاگردان درباره موضوع یکسان شود.

۳- تعیین نحوه آرایش شبکه های ارتباطی

ترتیب قرار گرفتن و نشستن فراگیران، در نوع ارتباط مؤثر است.

- رهبر گروه

- شاگردان

- شخص مهمان

- ناظر یا ارزیاب (میرزاحمدی، ۱۳۸۳: ۸۷).

مرحله دوم: روش اجرای بحث پازلی-مشارکتی

۱- وظایف معلم در روش بحث پازلی-مشارکتی

الف: فراهم کردن امکانات

ب: شرکت در بحث:

معلم موظف است در شروع بحث، تحت عنوان مقدمه هدف و ضوابط بحث پازلی-

مشارکتی را شرح دهد و باید نقش خود را در جریان بحث تا حد یک شنونده کاهش دهد.
ج: کنترل و هدایت بحث

۲- وظایف شاگردان در جریان بحث پازلی-مشارکتی

معلم باید نقش شاگردان را بدقت به آنان بیاموزد. شاگردان باید درباره موضوع از قبل، مطالعه کنند وسط حرف دیگران نپرند. با یکدیگر صحبت نکنند، کاملاً به صحبت‌های دیگران گوش کنند، انتظار نداشته باشند که نظر آنها حتماً پذیرفته شود (همان).

بخش پنجم: الزامات روش پازلی-مشارکتی

تدریس پازلی-مشارکتی یک راهبرد تدریس در گروه‌های کوچک است اما هر تدریسی که با استفاده از گروه صورت می‌گیرد لزوماً نمی‌تواند تدریس پازلی-مشارکتی تلقی گردد. زیرا تدریس پازلی-مشارکتی الزامات و روش‌های مخصوص به خود را دارد و تا زمانی که این الزامات در جای خود و به صورت درست انجام نگیرد نمی‌توان گفت تدریس پازلی-مشارکتی صورت پذیرفته است. وظیفه اصلی معلم ایجاد زمینه‌ی مشارکت، همکاری، و رفاقت گروهی میان دانش‌آموزان می‌باشد. کار او ایجاد رقابت نیست، بلکه ایجاد رفاقت و همکاری و صمیمیت میان آنهاست. فلسفه وجودی تدریس پازلی-مشارکتی دقیقاً به همین سبب است. اگرچه، به خاطر وجود برخی ویژگی‌های فردی از جمله ویژگی‌های هوشی، شخصیتی، زمینه خانوادگی و دیگر موارد. رقابت میان دانش‌آموزان ایجاد خواهد شد. اما وظیفه ما به عنوان یک معلم حرفه‌ای این نیست که به آن دامن بزنیم (اسمیت^۱ و همکاران، ۲۰۰۲: ۷۹). بلکه همان طوری که در قبل آمد معلم باید تمام تلاش خود را معطوف به این هدف نماید، که دانش‌آموزان موفقیت خود را منوط به موفقیت دیگران بدانند. در واقع به این شعار اعتقاد پیدا کنند که یا ((همگی غرق می‌شویم و یا همگی نجات پیدا می‌کنیم)). در این صورت است که دانش‌آموزان قوی‌تر، دست دیگرانشان آموزان را خواهند گرفت. لذا اگر به چند تعریف تدریس پازلی-مشارکتی نظری بیافکنیم این ایده

^۱Smith

را در همه تعریف های مربوط به تدریس پازلی-مشارکتی ملاحظه خواهیم کرد. یادگیری مشارکتی یک شیوه ی آموزشی می باشد که در آن دانش آموزان در قالب گروه های کوچک برای رسیدن به یک هدف مشترک با یکدیگر کار می کنند و علاوه بر این که مسئول یادگیری خود هستند، در برابر یادگیری دیگران نیز احساس مسئولیت می کنند. به اعتقاد کوهن یادگیری پازلی-مشارکتی به معنای گروه بندی دانش آموزان براساس توانایی های مشابه نیست، بلکه بر عکس هر اندازه نا همگونی اعضای گروه از نظر نژاد، زبان، فرهنگ، هوش و پیشرفت تحصیلی بیشتر باشد کارایی رویکرد یادگیری پازلی-مشارکتی بیشتر خواهد بود. با توجه با تعاریفی که ارائه شد در مجموع می توان به این نتیجه دست یافت که تدریس پازلی-مشارکتی یک راهبرد توصیه شده برای یادگیری فردی و جمعی است که نه تنها فرد در مقابل یادگیری خود مسئول است بلکه در مقابل یادگیری دیگران نیز مسئول است و معلم می تواند با انعطافی که در ترکیب و اندازه گروه ها بوجود می آورد به یک تدریس اثربخش دست یابد. به طوری که نه تنها دانش آموزان بتوانند با هم کار کنند بلکه یادگیری خود و دیگران را به حداکثر رسانده و از این یادگیری لذت ببرند (همان: ۸۰).

بخش ششم: ترکیب بندی دانش آموزان در روش پازلی-مشارکتی

اولین وظیفه معلم در تدریس پازلی-مشارکتی گروه بندی دانش آموزان در گروه های کوچک است اما آنچه که مهم است این است که در گروه بندی دانش آموزان بایستی، قواعدی را رعایت نمود تا حداکثر نتیجه حاصل شود و گرنه ممکن است نتوانیم از تشکیل گروه به نتایج دلخواه خود دست پیدا کنیم. اعضای تشکیل دهنده ی هر گروه از قانون علمی "آستانه تحمل" پیروی می کند. آستانه تحمل کودکان با نوجوانان و بزرگسالان کاملاً متفاوت است. کودکان آستانه تحمل کمتری نسبت به بزرگسالان دارند. زود خسته می شوند، در یک زمان واحد نمی توانند با تعداد بیشتری از افراد رابطه برقرار ساخته و آن را تا مدتی حفظ نمایند. لذا باید در گروه بندی دانش آموزان، این عوامل را مورد توجه قرار داد. یعنی تعداد اعضای هر گروه، رابطه مستقیمی با سن دانش آموزان دارد. هر چه سن دانش

آموزان کمتر، تعداد اعضای گروه نیز کمتر و هرچه سن فراگیران بالاتر، تعداد اعضای گروه نیز می تواند بیشتر باشد. بهتر است، تعداد اعضای گروه دانش آموزان دوره ی ابتدایی ۲ تا ۳ نفر، دانش آموزان دوره راهنمایی ۳ تا ۴ نفر و دانش آموزان دوره های متوسطه و بالاتر ۴ تا ۷ نفر باشد (نایت، ۲۰۰۹: ۷۲).

الف: تا جایی که ممکن است اجازه دهید دانش آموزان خود اعضای گروه را تعیین کنند. اما اگر این کار به درستی انجام نشد معلم حق دارد که در تعیین اعضای گروه دخالت کند.

ب: معلم باید توجه داشته باشد که در هر گروه، دانش آموزانی از هر سه طیف ضعیف، متوسط و زرنگ حضور داشته باشند. اگر دانش آموزان اینگونه عمل نمایند؛ معلم می تواند با استفاده از روش هایی، آنها را سرو سامان دهد (همان). بعضی از روشهای پازلی را میتوان به صورت زیر بیان کرد.

۱- گروه های پیشرفت تیمی دانش آموزان

در این روش دانش آموزان به گروههای یادگیری ۴ نفری تقسیم می شوند دانش آموزان از حیث سطح کارایی، جنس و نژاد به شیوه ای همگن مختلط می شوند پس از ارائه درس توسط معلم به منظور حصول اطمینان از یادگیری تک تک اعضا دانش آموزان به فعالیتهای درون گروهی می پردازند در پایان تمامی دانش آموزان باید در آزمونهای انفرادی که نمی توانند در آنها به یکدیگر کمک نمایند. نمرات شاگردان با میانگین نمرات قبلی آنها مقایسه می شود تا عملکرد و میزان پیشرفت آنان تعیین گردد این روش در تدریس موضوعاتی نظیر ریاضیات، زبان، علوم اجتماعی و تاریخ مورد استفاده قرار می گیرد (موسی پور، ۱۳۸۸: ۵۰)

۲- رقابت و مسابقه تیمی

روش تدریس معلم و کار گروهی در این روش، کاملاً "مشابه روش قبلی است با این تفاوت که دانش آموزان به جای شرکت در آزمون در مسابقات شرکت می کنند(همان).

۳- یادگیری انفرادی با یاری گرفتن از تیم

در این روش نیز تیمهای چهار نفره از دانش آموزانی که در سطح کارایی متفاوت هستند تشکیل می شوند و به تیم هایی که عملکرد مطلوب داشته اند گواهینامه اعطا می شود و در این روش یادگیری پازلی با آموزش فردی در می آمیزد(همان).

۴- تقسیم موضوع به بخشهای مختلف

دانش آموزان برای کار روی موضوع درس که به بخشهای مختلف تقسیم شده است تیم های شش نفره تشکیل می دهند برای مثال زندگی نامه را می توان به بخشهای گوناگونی از قبیل سالهای نخستین زندگی، نخستین موفقیتها، مسائل باقیمانده سالهای عمر و نقش آن در تاریخ تقسیم کرد. انگیزه توجه به مطالب و کار همه تیم ها در سایرین تقویت می شود(همان).

۵- پژوهش گروهی

در حقیقت یک طرح عمومی، اداره کلاس است که طبق آن دانش آموزان در گروه های کوچک در برنامه ریزی پازلی فعالیت می کنند با انتخاب عنوان مطالب مورد مطالعه هر گروه آن را به بخشهای کوچکتر تقسیم می کند و هر بخش را یکی از اعضا مطالعه می کند و در آخرین مرحله هر یک از گروهها مجموعه آموخته ها و یافته های خود را به صورت یک کار گروهی به بقیه کلاس ارائه می دهد(همان: ۵۱).

۶- طرح کارایی تیمی

در این روش هر یک از اعضای تیم، دانش خود را قبل از بحث تیمی ارزیابی می کند بعد از یک مرور اولیه هر فراگیر به یک سری سوال که قرار است آموخته شود پاسخ می دهد سپس اعضا تیم در مورد هر یک از پاسخ ها با یکدیگر بحث می کنند تا به توافق برسند. از آنجایی که اعضای تیم باید در مورد بهترین پاسخ به توافق برسند شرکت کنندگان این فرصت را پیدا می کنند تا اطلاعات رد و بدل کنند و دلایلشان را توضیح دهند دلایل و شواهد را با دیگر دلایل اعضا ارزیابی می نمایند در این روش کلید پاسخها باید دلیل درست و نادرست بودن هر جواب را توضیح دهند تا اعضا تیم بتوانند درک عمیقی از بهترین پاسخ به دست آورند در این طرح در فراگیران ایجاد انگیزه می شود کنجکاوی ذاتی فراگیر در این است که چرا دیگران به این صورت فکر می کنند و فراگیر را مشتاق می سازد تا دیگر اعضای تیم را علاقه مند نموده و یا حتی تحت تأثیر قرار دهد (همان: ۵۱).

بخش هفتم: مراحل اجرای تدریس پازلی-مشارکتی

ترابی زاده و همکاران (۱۳۸۵) در مقاله ای با عنوان مقایسه تأثیر پازل و سخنرانی برنامه ریزی شده بر ادراک دانشجویان پرستاری از فضای روانی- اجتماعی کلاسهای درس روش اجرای تدریس پازلی-مشارکتی برای دروس علوم انسانی به صورت زیر دسته بندی می کند:

روش اجرا: این مراحل به ترتیب زیر انجام می گیرد:

۱- دانش آموزان را با استفاده از فرمول و معیارهای گفته شده، در گروه های نامتجانس تقسیم بندی نمایید.

۲- محتوای درس جدید را با توجه به تعداد گروه های کلاس تقسیم بندی نمایید. مثلاً "اگر ۵ گروه دارید، محتوای درس را هم به ۵ قسمت مساوی تقسیم کنید.

۳- مطالعه هر قسمت از محتوای درس را به یک گروه اختصاص دهید. مثلاً "قسمت اول را برای گروه ۱، قسمت دوم را برای گروه ۲، و الی آخر.

۴- برای مطالعه، زمان مشخص و یکسانی را در اختیار گروه ها قرار دهید.

۵- پس از اتمام زمان مطالعه، از دانش آموزان داخل گروه بخواهید که آنچه را که یاد گرفته اند به دوستان هم گروهی خود توضیح دهند. پس از این کار اگر احیاناً "عضوی از اعضای گروه مطلب خود را به درستی یاد نگرفته بود. اعضای دیگر موظف هستند، به او یاد دهند.

۶- در این مرحله، از دانش آموزان خواسته می شود طوری در گروه های دیگرپخش شوند که از هر بخش درس، یک نماینده در آن گروه حضور داشته باشد. یعنی هر گروه در بر گیرنده تمامی محتوای درس باشد.

۷- در اینجا، از دانش آموزان خواسته می شود، هر آنچه را که یاد گرفته اند در اختیاراعضاء دیگر گروه قرار دهند. آنچه که رعایت آن در این مرحله مهم است ؛ توضیح یکایک و به ترتیب افراد طبق محتوای درس می باشد. یعنی اول کسی توضیح می دهد که بخش اول درس را مطالعه کرده سپس فردی که بخش دوم را، تا این که کل محتوای درس به اتمام برسد.

۸- مرحله آخر، نوبت توضیح یکی از نمایندگان گروه هاست که آنچه را که یاد گرفته اند در جلوی کلاس، به تمامی دانش آموزان ارائه نماید.

تذکر ۱: در این نوع روش تدریس، معلم راهنماست و موظف است به گروه ها سرکشی کرده و در صورت نیاز به سوالات احتمالی آنها پاسخ گوید.

تذکر ۲: پس از ارائه مطالب توسط دانش آموزان، اگر معلم احساس کند که دانش آموزان، قسمتی از محتوای درس را به خوبی یاد نگرفته اند، خود به توضیح بیشتر آن اقدام می کند (ترابی زاده و همکاران، ۱۳۸۷: ۳۶).

بخش هشتم: روش اجرای تدریس مشارکتی برای دروس علوم پایه

این روش برای تدریس دروسی همچون؛ علوم، ریاضی کاربرد دارد.

مراحل اجرای تدریس

۱- مرحله اول: در این مرحله، معلم ابتدا درس جدید را به طور کامل به دانش آموزان تدریس می کند.

۲- پس از تشکیل گروه های نامتجانس، به هر گروه یک تمرین ارائه می شود تا آن را حل نمایند.

۳- دانش آموزان داخل گروه موظف هستند ابتدا خود به تنهایی آن تمرین را حل نموده، سپس آن را داخل گروه بیاورند.

۴- گروه ها موظف هستند، آنچه را که به تنهایی انجام داده اند به اعضای گروه خود توضیح دهند. صرف ارائه جواب نباید ملاک عمل قرار گیرد. بلکه فرایند حصول به جواب مد نظر می باشد.

۵- در مرحله آخر، از نمایندگان گروه ها درخواست می شود تا تمرین خود را پای تابلو نوشته و مراحل انجام آن را به کل کلاس توضیح دهند.

اعضای گروه موظف هستند، آنچه را که انجام داده اند به اعضای گروه خود توضیح دهند. ارائه جواب قابل قبول نیست. بلکه باید توضیح دهند که چگونه به جواب رسیده اند.

در مرحله آخر، از نمایندگان گروه ها به ترتیب درخواست می شود تا پاسخ سوال خود را پای تابلو نوشته و مراحل انجام آن را به کل کلاس توضیح دهند. این کار با نماینده بقیه گروه ها هم ادامه پیدا می کند (حیدری و همکاران، ۱۳۸۸: ۹۸).

۱. تجهیزات و لوازم ضروری و انتخابی مورد نیاز در روش پازلی-

مشارکتی

سازو برگ و تجهیزات مربوط به راه اندازی برنامه ی تدریس پازلی-مشارکتی عبارتند از: میکروفون-دوربین-کلید اتصال-دستگاه های ضبط ویدئویی از یک چهارم اینچ تا ۲ اینچ-مانیتور (دستگاه دیدبان)-تجهیزات جانبی و دایر نمودن کارگاه.

نقش ناظر در تدریس پازلی-مشارکتی اینست که به معلم کمک کند تا کیفیت تدریسش را بهبود بخشد، بنابراین نقش وی در طول برنامه های آموزشی با باریک بینی همراه است و همواره تغییر می کند. معمولاً در اولین مراحل باید نقش تشویق کننده و حمایت کننده داشته باشد.

خلاصه اینکه ضرورت دارد ناظر به تلاش هایی ورای انجام وظیفه صرف مبادرت ورزد.

استفاده از وسایل الکترونیکی (فنون لنزباز) می تواند جز مناسب ترین روش های مشاهده باشد. به این دلیل استفاده از وسایل الکترونیکی را فنون لنزباز می نامند که آنها زوایای بسیاری از تدریس را در نظر گرفته و ضبط می کنند. فنون لنزباز برای معلمانی که موضع دفاعی گرفته اند و یا هنوز آماده پذیرش اصلاح تدریس خود نیستند، نقطه ی آغاز خوبی است. این معلمان پس از بازنگری تدریس خود ممکن است برای تدبیر در تدریس و تدوین هدف های بهسازی خود آماده تر شوند.

الف) مزایای روش پازلی-مشارکتی

- مفهوم مشارکت و تلاش برای شاگردان روشن می شود

- ذهن فراگیران را پویا و فعال می کند

- شاگردان در پایان "به دیدگاه های مشترک مورد توافق می رسند

- معلم نقش راهنما و کنترل کننده را دارد
- علاقه و انگیزه شاگردان افزایش یافته و تدریس کسل کننده نخواهد شد. با مشاهده رفتارها و بحث ها می توان توانایی های شاگردان را سنجید
- کم رویی و خجالت شاگردان کاهش می یابد. عواطف دوستی شاگردان تقویت یافته و بهتر همدیگر را می شناسند
- تفکر انتقادی و مهارت حل مسئله در آنان تقویت می شود همچنین سایر توانایی های شناختی رشد می یابد
- توانایی سخن گفتن و مهارت های کلامی و قدرت تجزیه و تحلیل و تصمیم گیری پرورش می یابد
- عزت نفس دانش آموزان افزایش پیدا می کند.
- تمایل دانش آموزان به مدرسه، بیشتر می شود.
- دانش آموز خود را نسبت به سرنوشت خویش و دیگران سهیم می داند.
- استفاده به جا و صحیح از این روش، در دراز مدت ممکن است در زندگی آنها نهادینه شده و تأثیر بسیار شگرف و مثبتی را به دنبال داشته باشد.
- تقویت مهارت های سطح بالای تفکر همچون مهارت حل مسئله.
- ضمن اینکه روابط درون گروهی و برون گروهی دانش آموزان افزایش پیدا می کند، مهارت های تحمل یکدیگر و با هم زیستن را، عملاً "تجربه می کنند. در واقع وابستگی گروهی مثبت پیدا می کنند.

- در گروه های پازلی همه به هم اطمینان می کنند

- هیچ کس بهتر از دیگری نیست و مجبور نیست کار بیشتری انجام دهد.

- در جریان بحث فرصتی فراهم می شود که افراد خود را مورد ارزیابی قرار دهند

- آموزش و یادگیری بر استدلال و توجیه منطقی استوار است (زارع، ۱۳۸۹: ۵۶).

- آموزش پازل روشی است برای تمرین و انتقاد از مهارت های آموزش به صورت مشاهده مستقیم. پیام عمده ی آن اینست که با تاکید بر اجزای آموزش مانند مقدمه چینی، سوال کردن، استفاده از مثال و نتیجه گیری می توان فرایند آموزش را تحلیل کرد و آن را بهبود بخشید.

- با آموزش پازل در رفتارهای تدریس، تغییر به وجود می آید، اما به وجود آوردن تغییر در رفتارهای تدریس کافی نیست. مهارت های تدریس وقتی سودمند است که تغییرات مطلوب در یادگیری دانش آموزان و رفتارهای آنان به وجود آورند.

- برنامه های تدریس پازل همراه با ضبط ویدئویی مهارت های تدریس فرصتی است که معلمان تازه کار به دست می آورند تا با ناظران و معلمان دلسوز و یاری رسان ملاقات کنند و پیرامون مسایل و مشکلات خود با آنها به بحث و گفتگو بنشینند.

- گزارشان ویدئویی و صوتی از جمله عینی ترین فنون مشاهده هستند که به معلم امکان دیدن خود از دریچه نگاه شاگردان را می دهند. امتیاز دیگر این گزارشات در وسعت تمرکز آنهاست. با آنها می توان زمینه وسیعی از فعالیت هایی که معلمان و شاگردان انجام می دهند را پوشاند (زندى و همکاران، ۱۳۸۷: ۶۹).

ب) محدودیت های روش پازلی-مشارکتی

با این که مدارس و معلمان به کلاس پازلی-مشارکتی تمایل پیدا کرده اند ولی مسایل مهمی در این فرآیند برای، معلمان و وجود دارد که این مسائل در مقاله فتاحی و همکاران (۱۳۸۵) با عنوان مقایسه تأثیر روشهای آموزش سخنرانی و بحث گروهی بر میزان یادگیری دانشجویان کارشناسی علوم آزمایشگاهی گامهای توسعه در آموزش پزشکی، به صورت زیر دسته بندی شده است:

۱- **کنترل کلاس:** سر و صدا و شلوغی، فقدان نظم، نگرانی عمده کلاس مشارکتی است گرچه دانش آموزان به فرصتهایی برای صحبت کردن، حرکت در کلاس، پرسش، سؤال و غیره نیاز دارند.

۲- **فراهم کردن فرصتهای برای یادگیری مشارکتی:** بسیاری از معلمان و مدیران معتقدند برای کلاسهای پازلی-مشارکتی طرح درسی جدید باید تدوین شود.

۳- **تفاوتهای فردی میان دانش آموزان:** در کلاس پازلی-مشارکتی گروهها به صورت نامتجانس تشکیل می شوند و بسیاری از معلمان به کارآمدی این گروهها اعتقاد ندارند آنها اغلب به نقش موقعیت یادگیری در پیشرفت دانش آموزان معتقد نیستند.

۴- **مسئولیتهای فردی در قبال یادگیری:** عموماً دانش آموزان و والدین انتظار دارند در قبال تلاشهای انجام شده سطح پیشرفتشان توسط معلم مشخص گردد در حالی که در کلاس پازلی-مشارکتی معلمان سطح پیشرفت کار گروهی را مشخص می کنند.

۵- **تناقض ارزش ها:** پژوهشها نشان می دهد بسیاری از معلمان وقتی به دانش آموزان خود اجازه می دهند تا با یکدیگر گفتگو کنند، عناوین فعالیتها را تغییر دهند و یا چشم اندازهای خود را جستجو کنند، احساس راحتی نمی کنند.

- کنترل کلاس

- فراهم کردن فرصتهایی برای یادگیری مشارکتی: بسیاری از معلمان و مدیران معتقدند برای روش همیاری طرح درسی جدید باید تدوین شود.

- در اختیار داشتن منابع کافی برای فراگیران

- این روش برای کلاسهای پرجمعیت قابل اجرا نیست.

- معلم در پیاده کردن این روش باید صلاحیت کامل را داشته باشد زیرا اگر فاقد آن باشد نمی تواند همزمان بر کنترل دانش آموزان و ایجاد انگیزش آنها فائق آید.

- باید طوری این روش پیاده شود که اثر بخش باشد نه به کسب مهارتهای سطحی منجر شود.

- در استفاده از این روش بهتر آن است که از تجهیزات لازم همچون وسایل الکترونیکی استفاده گردد.

- اکثر معلمان در استفاده از وسایل الکترونیکی دارای اضطراب می شوند این عامل خود باعث استفاده نکردن از این روش می گردد.

- روش اجرای آن بسیار مشکل است و به مهارت احتیاج دارد (فتاحی و همکاران، ۱۳۸۵: ۱۰۴).

ج) مهارت حل مسئله

منظور از مسئله در مباحث مهارت زندگی عبارت است از: «مشکل یا امری غامض و مبهم که انسان را در زندگی دچار شرایط ناسازگارانه، توقف، رکود، عقب گرد و یا ضعف و درماندگی می کند که ممکن است جنبه ی فردی، خانوادگی و یا اجتماعی و دارای ریشه درونی یا بیرونی باشد».

اما حلّ مسئله به معنای: توانایی تجزیه و تحلیل مشکلات، کشف ریشه ی واقعی آنها و اقدام مؤثر و به هنگام برای رفع آن و یا به حداقل رساندن عوارض منفی آن می باشد. و یا به عبارتی مهارت و توانایی شناسایی و پیمودن راه برون رفت از مشکلات را مهارت حلّ مسئله می گویند. در تعریفی دیگر، مهارت حل مسئله چنین تعریف شده است: فرایند شناختی و رفتاری که توسط خود فرد هدایت می شود و در آن تلاش می کند برای مسائل زندگی خود به راه حل های مؤثر و سازگارانه دست پیدا کند (ملک دار، ۱۳۹۰).

نیلی پور (۱۳۹۰) در کتاب مهارت های زندگی برای کسب مهارت حل مساله، پیش نیازهایی را مطرح کرده است که عبارتند از:

۱-جامع نگری: به معنای سنجش همه ی جوانب یک مسئله و بررسی راه حل های مختلف آن.

۲-مثبت اندیشی: به معنای خوش بین بودن نسبت به یافتن راه حلّ یک مسئله.

۳-تشخیص صحیح: به معنای سنجش کیفیت و کمیت مسئله و کشف ریشه ها و علل آن مسئله.

۴-شناخت فرمول های عمومی حلّ مسائل.

۵-شناخت فرمول های خصوصی حلّ مسئله. (مثلاً برای برون رفت از یک مسئله خانوادگی نسبت به یک مسئله اقتصادی تفاوت هایی وجود دارد).

۶-آزمایش راه حل های مسئله برای کشف راه حلّ مؤثر.

۷-استمداد از محیط های پیرامونی با مراجعه به مراکزی که برای حل مشکلات وجود دارد، مانند مراکز مشاوره و یا استفاده از نظرات کارشناسان دینی و روحانیون مجرب (مثلاً در زمان پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) یکی از کارکردهای مسجد یا خانه پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) و حضرت علی (علیه السلام) همین امر بوده است).

۸- یاری طلبی از دیگران (چه از نظر فکری و چه از نظر یاری طلبی فیزیکی و اقتصادی مانند: درخواست قرض و... حل مستقیم مشکل، چرا که یافتن راه حل لزوماً به معنای حل مسئله به صورت انفرادی نیست).

۹- بکارگیری عوامل معنوی در حل مسئله (مانند: توکل، نذر، توسل، ذکر یا نماز). بدیهی است وجود این توانایی در زندگی به معنای داشتن یک زندگی صد در صد بی دغدغه و راحت نیست ولی دارنده ی این مهارت از فوائد بیشماری بهره مند می گردد (نیلی پور، ۱۳۹۰: ۴۷).

-ملاصدرا می گوید: «هنگام نوشتن این مسئله (اتحاد عاقل و معقول) در کھک بودم، پس به سوی شهر مقدس قم به قصد زیارت و استمداد از دخت موسی بن جعفر (علیه السلام) راه افتادم در حالی که روز جمعه ای بود و پس از آن به کمک و لطف خدا این مسئله بر من منکشف و ظاهر شد...»

-ابن خلکان می گوید: «هرگاه برای ابن سینا مسئله ی مشکلی مطرح می شد، وضو می ساخت و به مسجد جامع شهر می رفت، آن گاه نماز می گذارد و دعا و درخواست از خدا می کرد تا مسئله ی او آسان گردد و مشکل و پیچیدگی آن باز شود.»

(و) تجسم و تماشای فیلم ذهنی راه حل ها

در این مرحله به تجسم ذهنی و تصویرسازی راه حل ها پرداخته و یک دور راه حل را در ذهن خود پیاده کنید و در طی آن به دنبال اشتباهات احتمالی و پیدا نمودن نقاط ضعف بگردید و همه ی عواملی که باعث کارساز بودن راه حل می شود را بدرستی شناخته و زوائد آن را حذف کنید، چرا که مسائل اضافی، مبدأ و منشأ تصمیمات ضعیف است.

(ز) نظارت و ارزیابی نتایج

ما هیچگاه یک تکه گوشت را در حال کباب کردن به حال خود نمی گذاریم و تا زمان 19 | طبخ، بر آن نظارت مستمر داریم تا پخت و طعم آن دلخواه ما شود (همان: ۵۱).

۲. اهمیت مهارت حل مسئله

مهارت حل مسئله یکی از توانایی های عالی ذهن است. در مهارت حل مسئله فرد باید با برقراری روابط بین تجربه های گذشته و مسئله، رابطه بین آن ها را کشف و با توجه به آن، راه حل های مناسب را اتخاذ کند. به عبارتی دیگر حل مسئله، عمل تصمیم گیری است که شامل شناخت و شناسایی وضعیتی است که در آن تصمیم گیری، جمع آوری اطلاعات، بررسی، تجزیه و تحلیل و ارزیابی وضعیت موجود انجام می شود، پیامدهای رفتار در آن وضعیت و گرفتن بازخورد از محیط اجتماعی توسط فرد ارزیابی می شود، و در نتیجه شخص با جایگزین کردن تصمیم هایی که می تواند نتایج مثبت و موثرتری را برای زندگی وی در پی داشته باشد، اقدام به اتخاذ تصمیمی مناسب تر می کند. روان شناسان و سایر دانشمندانی که در زمینه مهارت حل مسئله به مطالعه پرداخته اند، تعریف مشخصی از این فعالیت ذهنی به دست نداده و هر یک از آنها نظر خاص خود را نسبت به آن ابراز داشته اند. به رغم اختلاف نظرهای میان صاحب نظران، می توان وضعیت هایی را که معرف مسئله است، به طریقی که مورد توافق اکثر آنها باشد، توصیف کرد. وقتی شخص با موقعیت یا تکلیفی روبه رو می شود که نمی تواند از طریق کاربرد اطلاعات و مهارت هایی که در آن لحظه در اختیار دارد به آن موقعیت یا تکلیف سریعاً پاسخ دهد، گفته می شود که او با مسئله ای روبرو است. بنابراین ویژگی مهم مسئله آن است که با اولین پاسخی که به ذهن می رسد نمی توان آن را حل کرد، بلکه حل کردن مسئله مستلزم استفاده از دانش ها و اصول آموخته شده پیشین در ترکیبی تازه است (سیف، ۱۳۸۱: ۳۲۲).

آموزش مهارت حل مسئله از طریق روش آموزشی مبتنی بر کشف باید صورت بگیرد؛ یعنی کودک بر اساس فرایند پرسشگری و کاویدن، یاد بگیرد. آموزش مهارت حل مسئله شامل کمک به کودک در این است که یاد بگیرد چگونه پاسخ معماها، پرسش ها، و معضلاتی که در زندگی روزانه اش با آنها روبرو می شود را پیدا کند. این یادگیری هم در تمرین های فردی و هم در تمرین های گروهی، محقق می شود. پروژه های گروهی برای یادگیری انضباط و همکاری گروهی (کار تیمی) خیلی مهم است. مورگان و همکاران (۱۹۸۴) در

تعریف مسئله گفته اند: " به طور کلی مسئله عبارت است از تعارض یا تفاوت بین یک موقعیت موجود و موقعیت دیگری که ما می خواهیم ایجاد کنیم". (همان: ۱۸۲).

دزوریلا و گلدفرید (۱۹۷۱، به نقل از دابسون، ۱۹۸۸) نیز مسئله را این طور تعریف کرده اند: " موقعیت یا شرایطی درزندگی که خواهان یک پاسخ برای عملکرد مؤثر است. اما اینک هیچ پاسخ مؤثر بلافضلی برای افراد یا گروه در برخورد با موقعیت در دسترس نیست. در این موقعیت افراد یک اختلاف بین " آن چه هست" و "آن چه باید باشد" احساس می کنند. اما ابزار ها یاوسایل برای کاهش این اختلاف را به خاطر برخی موانع در دسترس ندارند." (شعبانی، ۱۳۸۲: ۱۲۰). دزوریلا و گلد فرید (۱۹۷۱) مهارت حل مسئله را به عنوان فرایندی رفتاری-شناختی تعریف کرده اند که می تواند انواعی از پاسخ های متناوب بالقوه سودمند را جهت مقابله با موقعیت های دشوار در اختیار افراد قرار دهد. بدین جهت از اهداف آموزش به مراجعان در مهارت حل مسئله این است که یک راهبرد جهت سازگاری کلی در اختیار آنان قرار دهد. مهارت حل مسئله، وسیله مفیدی برای مقابله با مشکلات موقعیتی است و به صورت فرایندی رفتاری تعریف شده است که به صورت رفتاری یا شناختی انواع پاسخ های بالقوه مؤثر به موقعیت مشکل آفرین را ارائه می کند و احتمال انتخاب مؤثرترین پاسخ را از میان این راه حل های مختلف افزایش می دهد. بست (۱۹۹۵) در تعریف مهارت حل مسئله چنین می گوید: " مهارت حل مسئله شامل تشخیص مسئله و انجام اعمال ذهنی جهت رسیدن به هدف است". (قورچیان، ۱۳۷۹: ۴۵).

رید (۱۹۹۶) در تعریف مهارت حل مسئله می گوید: " مهارت حل مسئله عبارتست از پیدا کردن یک راه حل برای برطرف کردن یک مشکل، راهی برای عبور کردن از یک مانع، رسیدن به یک هدف که در نگاه اول قابل درک نباشد. مهارت حل مسئله محصول ویژه هوش است و هوش هدیه ویژه نوع بشری است. مهارت حل مسئله را می توان به عنوان خالص ترین توانایی بشر در نظر گرفت." مهارت حل مسئله تفکری است که جهت آن به سوی حل مسئله خاصی است که هم متضمن تشکیل پاسخ ها و هم انتخاب از میان پاسخ های محتمل است. مهارت حل مسئله در مقایسه با کارکردهای دیگر ذهن مستلزم پردازش

اطلاعات در سطح بالاتری است. در واقع مهارت حل مسئله عمل ادراک، توجه و حافظه را در تلاش هماهنگ توسط فرد، برای رسیدن به هدفی متعادل که همان یافتن راه حل صحیح برای معمای منطقی است، تحرک می بخشد (همان: ۴۳۲).

۳. مهارت حل مسئله و نقش آن در پیشرفت تحصیلی

حل مسئله یک مهارت حیاتی برای زندگی در عصر حاضر است، امروزه در تمامی فعالیتهای صاحبان امر به سوی مهارتهای تفکر در سطح بالا و حل مسئله، چه در حیطه عمومی و چه در حیطه فناوری، فرا خوانده میشوند. در اغلب جوامع، همه براین عقیده اند که باید در برافزایش مهارتهای حل مسئله تأکید شود. حل مسئله یک راهبرد مقابله ای است که توانایی و پیشرفت شخصی و اجتماعی را افزایش و تنیدگی و نشانه های روانی را کاهش میدهد. نتایج نشان داد که آینده هر جامعه ای به کیفیت و کارآیی آموزش و پرورش آن جامعه بستگی دارد و کیفیت و بازدهی نظام آموزش و پرورش در هر کشوری به شناخت عوامل موثر در کیفیت نوع برخورد با مسائل و مشکلات ناشی از روشهای آموزش، تدریس و استفاده از راهکارهای صحیح توانایی حل مسئله میباشد که در مسیر این فرآیند می بایست به دست آید (فتاحی فر، ۱۳۹۴). به نظر می رسد آموزش مهارت حل مسئله به عنوان یک روش درمانی برای برخورد مؤثر با موقعیت های پرفشار روانی و آموزش مهارت تفکرخلاق به دلیل دارا بودن تفکر واگرا، پشتکار و تنوع علایق می توانند به افراد کمک نمایند تا با استفاده از راه های متفاوت مشکلات خود را حل کرده و این امر موجب احساس رضایت و شادکامی در آنان شود. بنابراین به همان ترتیبی که حل مسئله منجر به شادکامی می شود، خلاقیت نیز می تواند همین فرایند را طی کند و شادکامی را در پی داشته باشد (نادری و رضاخانی، ۱۳۹۴: ۱).

آموزش مهارت حل مسئله، ارائه منظم آموزش مهارتهای شناختی و رفتاری است که به فرد کمک می کند تا مؤثرترین راه حل مشکل را شناسایی کرده و به طریقی مؤثر با مشکلات روزمره و مشکلاتی که در آینده پیش می آیند، برخورد نماید. دریر، الیوت، فلتچر و سوانسون (۲۰۰۵) در تحقیقی دریافتند که بین جهت گیری حل مسئله منفی و سازگاری ضعیف رابطه وجود دارد و مهارتهای حل مسئله مثبت پیش بینی کننده سازگاری مؤثر و

کارآمد است. بارکر (۲۰۰۲) نیز دریافت که بین توانایی حل مسئله و عملکرد تحصیلی رابطه وجود دارد. دانش آموزانی که از اضطراب ریاضی رنج می برند، عوامل انگیزشی و عاطفی شناخته شده ای دارند که می توان از آنها به عنوان عوامل پیش بینی کننده اضطراب ریاضی استفاده کرد. آموزش حل مسئله به شیوه گروهی می تواند اضطراب را کاهش دهد. نتایج تحقیق توسی و مازکو (۲۰۰۷) بیانگر این بود که بین اضطراب ریاضی دانش آموزان و ابعاد نگرانی در مورد اشتباهها، نقادی والدین، تردید درباره کارها، رابطه معنی دار مستقیم وجود دارد. محامد و طرمیزی (۲۰۱۰) نتیجه گرفتند که بین عملکرد تحصیلی و اضطراب ریاضی همبستگی معنی داری وجود دارد. شوکار، شوکار و رومرو (۲۰۰۹) نیز در پژوهش خود نشان دادند که میان توانایی حل مسئله و خودتنظیمی در یادگیری رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد. بنابراین باتوجه به اینکه کاربرد آموزش مهارت حل مسئله در آموزش و پرورش به ارتقای سطح کیفی یادگیری دانش آموزان کمک کرده و دانش آموزان را به استقلال و خودکفایی در حل مسایل روزمره زندگی می رساند از این طریق آنها را جهت ورود به زندگی اجتماعی واقعی، نامتجانس و پیچیده داخل و خارج از مدرسه آماده می کند (غریبی و بهاری زر، ۱۳۹۴: ۶۳).

جمع بندی و نتیجه گیری

بررسی تحقیقات قبلی نشان داد که استفاده از روش پازلی و فعال در فرآیند تدریس هدف از آموزش و پرورش ارتقای یادگیری است، به گونه ای که بر پایه چهار ستون یادگیری برای دانستن، انجام دادن، با هم زیستن و زیستن استوار است. در تحقق این هدف، یعنی ارتقای یادگیری، هر یک از عناصر نظام آموزش و پرورش نقش ویژه ای بر عهده دارند. از این میان، نقش برنامه های درسی که به وسیله معلم در کلاس درس به اجرا گذاشته می شود، از اهمیت خاصی برخوردار است. بنابراین برنامه درسی باید به گونه ای سازماندهی شود که دانش آموزان را برای زندگی در جامعه ای که به سرعت در حال پیشرفت و تغییر است، آماده کند. رویکرد یادگیری پازلی فرصت یادگیری از طریق عمل را برای دانش آموزان در زمینه موضوع های مورد علاقه شان به گونه ای فراهم می کند که به رشد مهارت های حل

مسئله آنان منجر شود. دانش آموزان علاوه بر کسب تعداد زیادی از مهارت های زندگی بتوانند به تولید دانش و استفاده از اصول جستجوگری نظام مند برای معنا بخشیدن به آنچه آموخته اند و عمل به آن در کلاس درس و خارج از آن مبادرت ورزند. برای اجرای یک تدریس خوب معلم باید با توجه به هدف های آموزشی، محتوای تدریس، نیازها و علائق دانش آموزان، امکانات موجود (زمان، فضا، وسایل و...)، تراکم دانش آموزی و... مناسب ترین شیوه را برای یک تدریس پازلی انتخاب کند. در یک جلسه تدریس، ما نباید الزاما فقط از یک روش استفاده کنیم و بر حسب موقعیت می توانیم ترکیبی از الگوها و روش های تدریس را مورد بهره برداری قرار دهیم برای انجام این مهم باید شناخت، توانایی و مهارت فراوان در به کار بردن الگوهای متنوع تدریس داشته باشیم. یکی از روش های تدریس روش پازلی است که نقش بسزایی در رشد تفکر خلاق و مهارت حل مسئله دانش آموزان دارد.

منابع و مآخذ

۱. پیشگاهی، علیرضا؛ درهشیری، شهلا؛ اولیا، محمدباقر. ۱۳۸۸، اثر روش یادگیری فعال بر میزان رضایت و ماندگاری اطلاعات دانشجویان دوره فیزیوپاتولوژی دانشگاه علوم پزشکی یزد". مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی، ۹(۳).
۲. ترابی زاده، کاملیا و همکاران (۱۳۸۸)، مقایسه تأثیر پازل و سخنرانی برنامه ریزی شده بر ادراک دانشجویان پرستاری از فضای روانی- اجتماعی کلاسهای درس، مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی / زمستان، ۹(۴)، صص ۳۴-۶۲.
۳. حقیقت، مریم (۱۳۹۲)، مقایسه تأثیر تدریس به شیوه سخنرانی و تدریس مشارکتی با استفاده از پازل بر میزان یادگیری و رضایتمندی دانشجویان پرستاری، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات درمانی، بهداشتی جندی شاپور اهواز.
۴. حیدری، طویی؛ کریمان، نورالسادات؛ حیدری، زهرا؛ امیری فراهانی، لیلا. (۱۳۸۸). "مقایسه تأثیر تدریس به روش سخنرانی با بازخورد و سخنرانی به روش سنتی بر میزان یادگیری و کیفیت تدریس". مجله علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی اراک، سال ۱۲، شماره ۴، ویژه نامه ۱.
۵. خدایی، علی و حسن قنبری (۱۳۹۲)، کارایی معلمان در روش تدریس خلاقانه، روزنامه جام جم، شماره ۱۲۵۴۳.
۶. زارع، حسین؛ فروزنده، لطفالله. (۱۳۸۷). خلاقیت، حل مسئله و تفکر راهبردی. تهران: انتشارات دانشگاه پیام نور. چاپ اول.
۷. زارع، حسین. (۱۳۸۹). روانشناسی یادگیری. تهران: انتشارات دانشگاه پیام نور. چاپ هشتم.

۸. زارع، حسین و سوزان عارضی (۱۳۹۳)، تأثیر روش تدریس پازل بر میزان یادگیری دانش آموزان، فصلنامه علمی - پژوهشی، پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی، سال دوم، شماره ششم، پاییز، صص ۱۰۲-۱۳۴.
۹. زارع، پریرسا، ۱۳۹۴، بررسی نقش بازی در یادگیری و رشد تفکر کودکان در کتابهای مقطع ابتدایی، مجموعه مقالات دومین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی.
۱۰. زارع، حسین و سوزان عارضی، ۱۳۹۳، تأثیر روش تدریس پازل بر میزان یادگیری دانش آموزان، پژوهش در یادگیری آموزشگاهی سال دوم، پاییز، شماره ۶.
۱۱. زندی، بهمن؛ سرمدی، محمدرضا؛ زارع، حسین. (۱۳۸۷)، مهارتهای تحصیلی در نظام آموزش از راه دور. تهران: انتشارات دانشگاه پیام نور. چاپ اول.
۱۲. سیف، علی اکبر (۱۳۸۹)، روانشناسی پرورشی: روانشناسی یادگیری و آموزش، نشر دوران.
۱۳. سیف، علی اکبر، (۱۳۸۱)، روانشناسی پرورش (روانشناسی یادگیری و آموزش)، تهران، انتشارات آگاه.
۱۴. شعبانی، حسن، (۱۳۸۲)، روش تدریس پیشرفته، تهران، انتشارات سمت.
۱۵. شعبانی، حسن (۱۳۸۵)، مهارتهای آموزشی، روشها و فنون تدریس، تهران، سمت.
۱۶. قشلاقی، محمد (۱۳۷۸)، روانشناسی یادگیری، اصفهان، مانی، چاپ سوم.
۱۷. قورچیان، نادر قلی، (۱۳۷۹)، جزئیات روش های تدریس، تهران، انتشارات اندیشه

بنیاد علمی قانون یار برگزار می کند
با همکاری و حمایت معنوی
مرکز آموزش علمی- کاربردی سازمان همیاری شهرداری های استان اصفهان

همایش ملی

علمی- پژوهشی فقه و حقوق اسلامی

دکتر بهنام اسدی

مسئول برگزاری

ارکان کلیدی همایش

دبیر اجرایی همایش:
دکتر امین امیریان فارسانی
رئیس هیات داوران:
دکتر سعید سامانی مجد
رئیس شورای سیاست گذاری:
دکتر سعید خرمندی

محور های همایش:

پذیرش مقاله در تمامی (زمینه های علوم تربیتی و روان شناسی (تمامی گرایش ها)، برنامه ریزی درسی علوم مشاوره، فلسفه تعلیم و تربیت، آموزش و پرورش، آموزش الکترونیک، برنامه ریزی آموزش عالی علوم اجتماعی، فرهنگ، هنر (تمام گرایش ها)، ارتباطات اسلامی و سایر موضوعات مرتبط با علوم انسانی

۱۵ بهمن ماه ۱۳۹۸

اصفهان سالن اجلاس دانشگاه

جهت چاپ مقالات خود در دیگر همایش های قانون یار
گنجینه قابل word مقاله خود را به همراه
شماره تماس به آدرس ایمیل زیر ارسال نمایید

phdsara@yahoo.com

ارسال مقاله در واتس آپ یا تلگرام به شماره

09100636002

همایش های علمی و پژوهشی، هر ساله در دو نوبت برگزار می شود

پایگاه های نمایه کننده مقالات همایش

Sponsored and Indexed by
CIVILICA
We Respect the Science

T
PBIN.com
Sponsored And Indexed

همایش های ایران
Symposia

CONF
PAPER

مکتب علمی حقوق
Conference

مؤتمر بین المللی حقوق
International Conference

مؤتمر بین المللی حقوق
International Conference

www.olomensani.IR

دبیرخانه همایش: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، کوچه مینا، پلاک ۲۹، طبقه سوم

واحد مشاوره ۰۲۱۶۶۹۷۹۵۱۹ - ۰۲۱۶۶۹۷۹۵۲۶ - واحد صدور مدرک ۰۲۱۴۴۴۴۱۷۶۴